

NASJONALE RETNINGSLINJER FOR TREÅRIGE FAGLÆRERUTDANNINGER I PRAKTISKE OG ESTETISKE FAG

Vedtatt av Nasjonalt råd for lærerutdanning
26.10.2017

Innhold

Forord	3
1. INNLEDNING	4
2. INSTITUSJONELT ANSVAR	4
3. KUNNSKAPSOMRÅDENE I PROGRAMMET	4
3.1 Struktur.....	4
3.2 Innhold	5
3.3 Kjennetegn ved utdanningen	6
3.3.1 Profesjonsrettet og integrert	6
3.3.2 Praksisnær og relevant	7
3.3.3 Forskningsbasert og utviklingsorientert	7
3.3.4 Krevende og ha høy kvalitet.....	8
3.3.5 Tverrfaglige temaer	9
3.3.6 Danning	9
4. FRA NASJONALE RETNINGSLINJER TIL PROGRAMPLAN	10
5. PROFESJONSFAG.....	11
5.1 Innledning.....	11
5.2 Profesjonsfaget, praksis og de praktiske og estetiske fagene	12
5.3 Læringsutbytte for profesjonsfag	12
6. PRAKSISOPPLÆRING	15
6.1 Praksisopplæringen i faglærerutdanningene	15
6.2 Krav til organisering av praksisopplæringen	15
6.3 Læringsutbytte for praksisopplæring	16
7. DANS	18
7.1 Overordna mål og egenart	18
7.2 Oppbygging og organisering	18
7.3 Dans - 60 studiepoeng	19
7.4 Læringsutbytte for Dans	19
7.5 Basisfag - 30 studiepoeng	20
7.6 Læringsutbytte for basisfag	20
7.7 Valgbart område - 30 studiepoeng	21
8. DESIGN, KUNST OG HÅNDVERK.....	22
8.1 Overordna mål og egenart	22
8.2 Oppbygging og organisering	22
8.3 Læringsutbytte for design, kunst og håndverk	23
9. DRAMA/TEATER.....	25
9.1 Overordna mål og egenart	25

9.2 Oppbygging og organisering	25
9.3 Drama/Teater hovedområde - 60 studiepoeng	25
9.4 Læringsutbytte for Drama/Teater hovedområde	26
9.5 Basisfag - 30 studiepoeng	27
9.6 Læringsutbytte basisfag.....	27
9.7 Valgbart område - 30 studiepoeng	28
10. KROPPSØVING OG IDRETTSFAG.....	29
10.1 Overordna mål og egenart	29
10.2 Oppbygging og organisering	29
10.3 Aktivitetslære – 90 studiepoeng	29
10.4 Læringsutbytte for aktivitetslære	30
10.5 Basisfag – 30 studiepoeng.....	31
10.6 Læringsutbytte for basisfag	31
11. MUSIKK	33
11.1 Overordna mål og egenart	33
11.2 Oppbygging og organisering	34
11.3 Musikkfaglige områder	34
11.4 Læringsutbytte.....	35

Forord

Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU) har fra 2014 hatt ansvar for å revidere og utvikle nasjonale retningslinjer for lærerutdanningene i Norge. Nasjonale retningslinjer skal gi forpliktende kvalitetsstandarder for god lærerutdanning og skal revideres i tråd med kunnskapsfeltets utvikling.

NRLU nedsatte i 2014 en programgruppe med ansvar for å koordinere arbeidet med retningslinjene for treårige faglærerutdanninger for praktiske og estetiske fag. Programgruppen fikk følgende medlemmer: Inger-Åshild By, Norges idrettshøgskole (leder), Geir Berg-Lennertsen, Nord universitet, Berte Grane, KS, Catrine Lie, NSO, Fred Arild Pettersen, HiOA, Morten Corneliusen Rustad, Utdanningsforbundet, Harald Rønning, NSO, Jostein Sandven, Høgskolen i Sørøst-Norge, Ingeborg Vestad, Høgskolen i Innlandet og Marit Wergeland-Yates, Universitetet i Agder og Hanne Marit Ørbæk, Utdanningsforbundet.¹

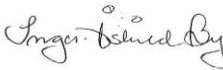
Sekretariatsfunksjonen har vært ivaretatt av Dagny Kristine Johnsen Hov og Trine Grønn, Nasjonalt råd for lærerutdanning, Universitets- og høgskolerådet.

Formålet med arbeidet er å sikre at retningslinjene bidrar til utvikling av treårig faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag som en integrert profesjonsutdanning, til faglig utvikling innenfor lærerutdanningsfeltet og til styrking av kvalitet, helhet og sammenheng i lærerutdanningene.

De nasjonale retningslinjene er utarbeidet med basis i Kunnskapsdepartementets forskrift for treårige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag som ble vedtatt 18. mars 2013 og Nasjonale retningslinjer for treårige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag fra mai 2013.

26.10. 2017

Elaine Munthe
Leder
Nasjonalt råd for lærerutdanning


Inger-Åshild By
Leder
NRLUs programgruppe for treårige
faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag

¹ Hanne Marit Ørbæk, Berte Grane og Harald Rønning deltok ikke i slutføringen av retningslinjene.

1. INNLEDNING

Forskrift om rammeplan for treårige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag gir de overordnede føringene for utdanningen og ligger til grunn for nasjonale retningslinjer. Retningslinjene utfyller forskriften og skal sikre en nasjonalt koordinert lærerutdanning som oppfyller krava til kvalitet i utdanningen. Dette er faglige retningslinjer som skal være førende for institusjonenes programplaner og fagplaner. Den enkelte institusjon skal utarbeide programplan med bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæring, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger. Programplanen skal vedtas i institusjonens styre. Institusjonenes planer skal åpne opp for et spenn mellom retningslinjene og det lokale planverket med rom for nyskaping og institusjonell tilpasning.

2. INSTITUSJONELT ANSVAR

Organiseringen av utdanningen skal sikre helhetlige studieprogram gjennom ledelse og organisering som involverer alle relevante fagmiljøer. Utdanningen skal fremme integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forskningsforankring. Utdanningen skal sørge for faglærere med bredde- og dybdekompetanse i følgende praktiske og estetiske fag; Dans, Design, kunst og håndverk, Drama/Teater, Kroppsøving og idrettsfag og Musikk. Institusjonene skal legge til rette for sammenheng mellom aktiviteter på lærerutdanningsinstitusjonen og i praksisopplæringen. Innenfor rammen av en avtale mellom lærerutdanning og skole skal programplanen koordinere opplæringen på de to læringsarenaene.

For å nå målet om gjennomgående forskningsforankring, skal alle lærerutdanningsfag / kunnskapsområder være forankret i et forskningsmiljø med relevans for utdanningen.

Lærerutdanningsinstitusjonen har ansvar for å vurdere om lærerstudenten er skikket for lærerprofesjonen. Dette skjer gjennom en helhetsvurdering av studenten som omfatter faglige, pedagogiske og personlige forutsetninger og vil foregå gjennom hele studiet, jf. forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning.

3. KUNNSKAPSOMRÅDENE I PROGRAMMET

3.1 Struktur

Forskriften angir hvilke fag som skal inngå i treårige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag. Faglærerutdanningene skal kvalifisere for undervisning i de praktiske og estetiske fagene i grunnopplæringen (1 – 13) og kulturskolen.

Faglærerutdanningene omfatter 120 studiepoeng i praktiske og estetiske fag og 60 studiepoeng i profesjonsfag. Fagdidaktikk, med et omfang på 30 studiepoeng, skal være integrert i fagene. Det er felles retningslinjer for profesjonsfag og praksisopplæring, mens det er egne retningslinjer for hver av de praktiske og estetiske fagene: Dans, Design, kunst og håndverk, Drama/Teater, Kroppsøving og idrettsfag og Musikk.

Profesjonsfag, de praktiske og estetiske fagene og praksisopplæringen skal gå over alle tre årene i utdanningen. Fagdidaktikk er integrert i profesjonsfag, de praktiske og estetiske fagene og praksisopplæring i alle tre årene.

Utdanningen skal organiseres på en måte som sikrer progresjon og sammenheng mellom de faglige elementene som inngår.

Profesjonsfaget skal ha et særlig ansvar for å ivareta sammenhengen mellom praktiske og estetiske fagområder, pedagogikk, fagdidaktikk og praksisopplæringen. I profesjonsfaget inngår også vitenskapsteori og metode. Faget skal danne den lærerfaglige plattformen i utdanningen, være praktisk rettet og være et verdi- og dannelsesfag. Profesjonsfaget skal bidra til kunnskap om mangfoldet i elevenes bakgrunn og faglige forutsetninger. Det skal bidra til at studentene utvikler kompetanse om barns og ungdoms utvikling og læring, og om barne- og ungdomskultur.

I det tredje studieåret inngår en obligatorisk bacheloroppgave som utgjør 15 studiepoeng av profesjonsfaget. Oppgaven skal være profesjonsrettet og forankret både i profesjonsfaget og i aktuelle skolefag.

Praksisopplæringen skal tilsvare minst 70 arbeidsdager i praksisskolene. Praksisopplæringen skal være variert, veiledet og vurdert. Det skal være progresjon i praksisopplæringen, og den skal være tilpasset faglærerutdanningenes fag og knyttet til ulike deler av skolens virksomhet. Studentene skal ha praksis både i grunnskolen og i videregående opplæring. Der det ligg til rette for det skal praksis foregå både på barnetrinnet og ungdomstrinnet. Deler av praksis skal legges til kulturskole der det er relevant for fagområdet. Praksis kan legges til annen opplæring og formidling knyttet til faglig og kulturelt arbeid med barn, unge og voksne. Den enkelte institusjon avgjør om studentene kan ha en mindre del av praksisopplæringen på egen arbeidsplass.

Lærerutdanningsinstitusjonene skal legge til rette for at studentene får et internasjonalt perspektiv på studiet og lærerarbeidet. Institusjonene skal også legge til rette for at studentene kan ta deler av faglærerutdanningen i utlandet og skal fastsette vilkår for at studentene kan få godkjent oppholdet som del av faglærerutdanningen.

3.2 Innhold

Læreryrket er krevende og komplekst i et samfunn som preges av mangfold og økt krav til kompetanse. Faglærerutdanningene skal sikre kompetanse for hele grunnopplæringen og i kulturskole og frivillig kulturliv der det er relevant for utdanningens fagområder. Utdanningen skal kvalifisere for å utøve omfattende og sammensatte oppgaver i en profesjonsrolle som stadig er i endring.

Lærerens fremste oppgave er å legge til rette for og lede elevenes læring. Faglærerutdanningen skal bidra til å gjøre lærerne i stand til å ruste barn og unge til å møte livets oppgaver, og til å utvikle seg ut fra egne forutsetninger og interesser.

Etter endt faglærerutdanning skal kandidatene ha solid faglig kompetanse som gir trygghet i lærerrollen. Høy faglig kompetanse skal styrke lærerens forutsetninger for å kunne tilpasse undervisningen slik at den er praktisk, virkelighetsnær, variert og utfordrende. Læreren skal

skape et læringsmiljø som respekterer mangfold og ulikhet og som legger til rette for fellesskap og gjensidig forståelse.

Som lærer har man stor frihet når det gjelder å planlegge egen undervisning. Samtidig fordrer yrket samarbeid og bidrag i et fellesskap som ser muligheter for endring og utvikling. Læreren må se sitt eget handlingsrom i sammenheng med skolens formål og mandat, og betydning i samfunnet.

Lærerrollen forutsetter solid kompetanse på flere områder. Rammeplanene og retningslinjene tar utgangspunkt i og forholder seg til disse kompetanseområdene:

- Faglig kompetanse
- Skolen i samfunnet
- Etikk
- Profesjonsfag som sammenbindende ledd mellom pedagogikk og fagdidaktikk, fag og praksis
- Ledelse av læringsprosesser
- Samhandling og kommunikasjon
- Endring og utvikling
- Digital kompetanse
- Anvende lov og regelverk

Alle områdene er formulert som læringsutbyttebeskrivelser, og vil på den måten inngå som premisser for innholdet i utdanningene.

3.3 Kjennetegn ved utdanningen

Kjennetegn ved treårige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag er at de er profesjonsrettede og integrerte, praksisnære og relevante, forskningsbaserte og utviklingsorienterte og at de er krevende og har høy kvalitet. I det følgende gis en beskrivelse av kjennetegnene.

Institusjonene skal legge kjennetegnene til grunn for utarbeidelse av nye programplaner og oppfølging og gjennomføring av utdanningen, samt i etterprøving av kvaliteten i studieprogrammene.

3.3.1 Profesjonsrettet og integrert

- Profesjonsrelevante læringsformer
- Dokumentert samarbeid mellom alle fagmiljø som bidrar inn i utdanningen
- Tverrfaglig læringsarena for studentene

Undervisning i faglærerutdanningen skal bygge på profesjonsrelevante læringsformer. I alle fag skal det benyttes varierte læringsformer som stimulerer studentenes evne til å lære selv og til å lære fra seg. Dette gjelder gjennom bruk av seminarundervisning/undervisning i mindre grupper, trening i klasseromsledelse og formidling, og ved at studentene trenes opp til kritisk refleksjon over faglige spørsmål og egen praksis. Læringsformene skal også være praksisnære i den forstand at studentene skal få inspirasjon til, og trening i, å selv kunne drive variert og motiverende undervisning.

For å danne integrerte, helhetlige profesjonsutdanninger er det avgjørende at de fagmiljøer som bidrar inn i utdanningene er godt koordinerte og at programplanene er et resultat av samarbeid mellom disse miljøene. Utdanningene skal ledes og organiseres på en måte som sikrer progresjon og sammenheng mellom de faglige elementene som inngår. Alle fagmiljø som deltar i lærerutdanningene – herunder fag, fagdidaktikk og pedagogikk samt praksisfeltet – har ansvar for å bygge opp studentenes profesjonsidentitet. Det skal gå fram av programplanen at det er sammenhenger mellom teori og praksis, fag og profesjonsfag. Den enkelte utdanningsinstitusjon skal legge til rette for å dokumentere at slikt samarbeid og koordinering finner sted.

Institusjonene skal legge til rette for at studentene møter tverrfaglige profesjonsrelevante problemstillinger i studiet. Dette er spesielt viktig for å sikre helhet og sammenheng i studieløpet, samt for å gi studentene mulighet til erfaringsutveksling på tvers av faggrenser. Dette er også en viktig del av det å bygge profesjonstilhørigheten for studentene. Alle fagmiljø som er del av utdanningen skal kunne bidra inn på disse læringsarenaene. På slike arenaer er det naturlig at spesielt tverrfaglige problemstillinger tas opp og at de ulike delene av utdanningen bidrar til å belyse ulike sider ved nevnte tema.

3.3.2 Praksisnær og relevant

- Profesjonsutdanning basert på skolens og samfunnets behov
- Vektlegging av barne- og ungdomskultur, mangfold og motivasjon for læring
- Formalisert samarbeid mellom praksisskole og utdanningsinstitusjon

Lærerutdanningene skal være profesjonsutdanninger som er basert på skolens og samfunnets behov. Dette forutsetter blant annet nærhet og erfaringsutveksling mellom utdanningsinstitusjon og skolesektor. Utdanningene skal være relevante for skolen og elevgruppene studentene skal møte etter endt utdanning. Spesielt profesjonsfaget skal bidra med kunnskap om skolen i et historisk og nåtidig perspektiv, og gi studentene et fundament for å forstå skolens rolle i samfunnet.

Kunnskap om barne- og ungdomskultur og evne til å motivere for læring skal være sentrale elementer i utdanningen. Flerkulturalitet, kjønnsperspektiver, mangfold i skolen og samfunnet, samisk kultur og urfolks rettigheter er tema som er viktig for studentene å reflektere rundt for å kunne skape motiverende og inkluderende skole- og læringsmiljø.

Utdanningsinstitusjonene har ansvar for innhold, kvalitet og vurdering i praksis og for faglig progresjon mellom praksisperiodene. Institusjonen skal organisere praksisopplæringen på en måte som gir helhet og sammenheng i studentenes opplæring. Praksisopplæringen skal bidra til gjensidig utvikling av utdanningsinstitusjonens undervisning og praksisstedet. Praksis gjennomføres i godkjente praksisskoler som inngår i et formalisert samarbeid mellom utdanningsinstitusjon og skoleeier.

3.3.3 Forskningsbasert og utviklingsorientert

- Fagmiljø i samsvar med NOKUTs forskrift
- Forskningsaktive og utviklingsorienterte fagmiljø relevant for praksisfeltet og utdanningen
- Forskningsbasert undervisning
- FoU-baserte prosjekter

Fagmiljøenes sammensetning, størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset studiet slik det er beskrevet i forskrift og retningslinjer, og samtidig være tilstrekkelig for å ivareta den forskning og det faglige utviklingsarbeidet som utføres (jf. § 2-3 Krav til fagmiljø NOKUT 2017).

Den som underviser i utdanningen bør selv være aktiv i FoU-arbeid eller være del av et faglig miljø der det forskes og publiseres på områder som er relevante for faglærerutdanningen. Det er nødvendig at det samlede fagmiljøet er oppdatert på vitenskapelig litteratur, metoder og tilnæringsmåter som er relevante for undervisningen på både nasjonalt og internasjonalt nivå.

Faglærerutdanningen skal tilby forskningsbasert undervisning som forholder seg aktivt til og viser til pågående forskning og forskningsresultater. Utdanningen skal involvere studentene i vitenskapelige arbeidsformer, kritisk tenkning og anerkjent forskningsbasert kunnskap. Gjennom møtet med forskning skal studentene utvikle evne til kritisk refleksjon over egen og skolens kollektive praksis, til å samhandle og til å ta i bruk ny kunnskap.

Institusjonene skal legge til rette for at studentene skal kunne delta i pågående FoU-prosjekter og kunne initiere egne prosjekter. Prosjektene kan være tverrfaglige og de skal være med på å styrke profesjonsrettingen av utdanningen som helhet.

3.3.4 Krevende og ha høy kvalitet

- Nasjonalt samarbeid om utdanningstilbud
- Tydelige progresjonskrav
- Vurderingsformer som ivaretar helhetlig læringsutbytte
- Internasjonalt orientert

Rammeplanen og de nasjonale retningslinjene skal bidra til at institusjonene kan opprettholde og synliggjøre høy kvalitet og nasjonale standarder i utdanningen. Institusjonene må samarbeide om fagtilbud, spesialisering og arbeidsdeling slik at tilbudet er godt dekket regionalt og nasjonalt. Samarbeid vil også bidra til å kvalitetssikre utdanningene på tvers av institusjonene.

Underveis i studieløpet må det stilles tydelige progresjonskrav knyttet til undervisning, vurdering og praksis. Institusjonen skal sørge for at programplanen synliggjør progresjonskravene i studiet.

Vurderingsformene i utdanningene skal være læringsorienterte og varierte og bygge opp under en god og praktisk rettet profesjonsutøvelse. I tråd med gjeldende regler for skikkethetsvurdering har utdanningsinstitusjonen ansvar for å vurdere om lærerstudentene er skikket for læreryrket. Løpende skikkethetsvurdering av alle studenter skal foregå gjennom hele studiet og inngå i en helhetsvurdering av studentens faglige, fagdidaktiske, pedagogiske og personlige forutsetninger for å kunne fungere som lærer (jf. forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning).

Det er et mål at internasjonalisering skal kunne styrke kvaliteten i norsk lærerutdanning og gjøre utdanningsinstitusjonene til attraktive samarbeidspartnere. Institusjonene skal sikre at utdanningene inneholder internasjonale perspektiver. I tillegg skal institusjonene legge til rette

for student- og lærermobilitet, samt sikre at faglig kvalitet og læringsutbytte i utenlandsopphold blir godt ivaretatt.

3.3.5 Tverrfaglige temaer

- Menneskerettighetene og Barnekonvensjonen
- Folkehelse og livsmestring
- Demokrati og medborgerskap
- Bærekraftig utvikling

Dette er gjennomgående og tverrfaglige temaer i alle utdanninger og temaene vil få ulike uttrykk innenfor de praktiske og estetiske fagene.

Barnekonvensjonens artikkel 29 gir alle barn rett til “en god skole som gir dem nødvendig kunnskap og utvikling” (hentet fra Barneombudet.no). Artikkel 29 sier videre at “barnets utdanning skal ta sikte på [...] å utvikle barnets personlighet, talenter og psykiske og fysiske evner så langt det er mulig”. De praktiske og estetiske fagene har på grunn av sin egenart en særlig mulighet og dermed også et særlig ansvar for å utvikle praktiske, håndverksmessige, kroppslige, kreative og estetiske sider ved elevene.

De praktiske og estetiske fagene har på grunn av sin egenart en særlig mulighet og dermed også et særlig ansvar for å utvikle elevenes meningsdanning, sosiale trening, indre utvikling og kritiske refleksjonsevne gjennom det praktiske, håndverksmessige, kroppslige, kreative og estetisk gjørende.

Arbeidet må ta utgangspunkt både i det de praktiske og estetiske fagene har til felles og i hvert av fagenes særtrekk og spesifikke faglige innhold. Denne rettigheten som barn har griper over i de tverrfaglige temaene Folkehelse og livsmestring, Demokrati og medborgerskap og Bærekraftig utvikling. De praktiske og estetiske fagene er viktige for å oppnå en helhetlig opplæring innenfor disse temaene.

3.3.6 Danning

Opplæringslovens formålsparagraf sier at *skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst.* (§ 1.1.) I faglærerutdanninga legges samme forståelse av danning som i Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen:

Skolen har både et dannelsesoppdrag og et utdanningsoppdrag. De henger sammen og er gjensidig avhengig av hverandre. Prinsippene for arbeid med læring, utvikling og danning skal hjelpe skolene til å løse dette doble oppdraget.

Grunnopplæringen er en viktig del av en livslang dannelsesprosess som har enkeltmenneskets frihet, selvstendighet, ansvarlighet og medmenneskelighet som mål. Opplæringen skal gi elevene et godt grunnlag for å forstå seg selv, andre og verden, og for å gjøre gode valg i livet. Opplæringen skal gi et godt utgangspunkt for deltakelse på alle områder innenfor utdanning, arbeids- og samfunnsliv. Samtidig lever barn og unge her og nå, og skolen må anerkjenne barndommens og ungdomstidens egenverdi.

Opplæringen skal danne hele mennesket og gi hver og en mulighet til å utvikle sine evner. Danning skjer når elevene får kunnskap om og innsikt i natur og miljø, språk og historie, samfunn og arbeidsliv, kunst og kultur, og religion og livssyn. Danning

skjer også gjennom opplevelser og praktiske utfordringer i undervisningen og skolehverdagen. Et bredt spekter av aktiviteter, fra strukturert og målrettet arbeid til spontan lek, gir elevene en erfaringsrikdom. Elevene dannes i møte med andre og gjennom fysisk og estetisk utfoldelse som fremmer bevegelsesglede og mestring. Danning skjer når de arbeider på egen hånd, og når de samarbeider med andre. De dannes når de bryner seg på teoretiske utfordringer ved hjelp av formler og fagstoff, og når de tar i bruk redskaper for å mestre en praktisk oppgave. Danning skjer når elevene lærer hvordan de kommer fram til riktig svar, men også når de forstår at det ikke alltid finnes enkle fasitsvar.

4. FRA NASJONALE RETNINGSLINJER TIL PROGRAMPLAN

Institusjonenes programplaner skal utarbeides på bakgrunn av det som angis i forskriftens §4 og i de nasjonale retningslinjene punkt 1 til 4. Disse angir hvordan institusjonenes programplaner skal beskrive bestemmelser om faglig innhold, herunder inkludere samiske emner, praksisopplæring, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger. Institusjonen har anledning innenfor forskrift og retningslinjer å profilere utdanningen etter lokale forhold.

5. PROFESJONSFAG

5.1 Innledning

Profesjonsfaget skal ha et særlig ansvar for å ivareta sammenhengen mellom praktiske og estetiske fagområder, pedagogikk, fagdidaktikk og praksisopplæring. Profesjonsfaget skal gi et nødvendig faglig grunnlag for profesjonell utøvelse av læreryrket. Med basis i profesjonsfaget, fag og praksis skal studenten gjøres i stand til å legge til rette for best mulig undervisning og læring for den enkelte elev i skolen. Det legges vekt på studentaktive læringsformer hvor egenrefleksjon, diskusjon og evne til kritisk begrunnelse av valg av innhold og metoder i opplæring er sentralt. Profesjonsfaget skal også bidra til at studenten utvikler kompetanse til å videreutvikle skolen som en institusjon for kunnskap, læring og dannelse i et demokratisk og flerkulturelt samfunn.

Profesjonsfaget er bygd opp omkring tre områder: Profesjonskunnskap, profesjonsutøvelse og profesjonsutvikling. Disse områdene er en integrert del av de andre fagene i utdanningen. Det praktiske og estetiske faget utgjør den faglige kjernen i utdanningen og er grunnlaget for profesjonsfaget.

Pedagogikk og fagdidaktikk skal til sammen bidra til at studenten tilegner seg teoretiske kunnskaper for yrkesutøvelse, analyse av utdanningsfeltet og for å utvikle skole og profesjon. Pedagogikkens oppgave er spesielt å bidra til at alle studenter har teoretiske perspektiver på individ, gruppe og samfunnsnivå. Fagdidaktikkens oppgave er spesielt å utvikle studentens kunnskaper og metodiske redskaper til didaktisk planlegging, undervisning og vurdering i grunnskolen og i videregående opplæring ut fra gjeldende læreplan. Fagdidaktikken og pedagogikken har flere felles møtepunkter, og institusjonen skal legge til rette for helhet og sammenheng mellom disse områdene, samt utvikle planer som ivaretar progresjon og integrasjon innenfor profesjonsområdene og de andre fagene i utdanningen.

Skolens oppgave er blant annet å bidra til ulike sider ved elevens utvikling, som tilegnelse av kunnskap og ferdigheter, dannelse, utvikling og læring. Lover og forskrifter regulerer skolens ansvar og gir eleven bestemte rettigheter og plikter. Profesjonsfaget er bindeleddet mellom fagene og praksis. Profesjonsfaget skal utvikle kommende læreres evne til å se det unike ved det enkelte individ, til å samhandle med eleven, og til å stimulere dem til læring og utvikling.

Skolens evne til å løse sine oppgaver er avgjørende for elevenes og samfunnets utvikling, økonomisk, kulturelt og verdimeessig. Profesjonsfaget skal gi kunnskap om skolen i et historisk og nåtidig perspektiv slik at lærere forstår, kan utfordre og utvikle skolens fundament og rolle i samfunnet.

Norge er mangfoldig, sammensatt av majoritets-, minoritets – og urfolkskulturer, forskjellige livsmønstre, ulike kjønnsperspektiver og seksuelle orienteringer, ulike trosretninger, og hvor det er ulike sosiale og kulturelle betingelser for utdanning og læring. Skolen skal speile dette mangfoldet i sine aktiviteter og innhold. Samtidig utgjør mangfoldsamfunnet en rammebetingelse for skolens læringsaktivitet, for eksempel ved at språklige ferdigheter, nedsatt funksjonsevne og sosiale forhold påvirker elevers muligheter til læring og utvikling. Innenfor profesjonsfaget skal studentene utvikle kompetanse om mangfold i samfunnet og om hvordan dette påvirker skolens arbeid.

Danning er et sentralt siktemål med utdanning og et premiss for utdanningsinstitusjoners aktivitet. Dette kan forstås som evnen til å se seg selv som medlem av og bidragsyter i et

større fellesskap, lokalt, nasjonalt og globalt. Danning og dannelsidealene skal være tematisert innenfor profesjonsfaget.

5.2 Profesjonsfaget, praksis og de praktiske og estetiske fagene

Profesjonsfaget skal i de treårige faglærerutdanningene i praktiske og estetiske fag bidra til økt forståelse for de praktiske og estetiske fagområdenes mulighet og plass i samfunn, opplæring og danning. Det tas utgangspunkt i fagenes egenart gjennom utøvende og skapende arbeid, verdigrunnlag og fagteori. I løpet av studiet skal studentene ha opparbeidet handlings- og formidlingskompetanse i faget i arbeid med elever i ulike skoleslag og i annen opplæring. Arbeidet med profesjonsfag skal sikre et vekselspill mellom teoretisk og praktisk kunnskap, praksiserfaring og fagdidaktisk refleksjon.

Studier i fagets emner skal fungere både som grunnlag for og utdyping av praktisk og estetisk egenerfaring. For å kunne skape grunnlag for en slik erfaring, må studiet stimulere til personlig vekst, utvikling og profesjonsetisk bevissthet. Studiet skal ivareta profesjonsetikk og utdanne lærere som har etisk kunnskap og som kan handle etisk forsvarlig. Slik blir også profesjonsfaget et praktisk og estetisk dannelsesfag som setter studentene i stand til å arbeide i et foranderlig faglig landskap preget av kompleksitet og variasjon.

Fagdidaktikk omhandler helhetlig arbeid med skolefagets egenart, mål, innhold og verdier. Fagdidaktikk inngår i profesjonsfaget, utgjør 30 studiepoeng totalt i studiet og er lagt inn i samtlige emner i utdanningen. Studentene skal utvikle evne til fagdidaktisk refleksjon, der sammenhengen mellom praktiske og estetiske fag som praktisk og skapende arbeid, teoretiske studier, profesjonsfaget og praksisfeltet problematiseres og drøftes.

De praktiske og estetiske fagene gir et spesielt godt grunnlag for arbeid med tema og prosjekt. Kunnskap og erfaring med denne type arbeid skal erverves gjennom teori og praksis i nært samarbeid mellom studenter, faglærere og praksisskole. Studenten skal bli kjent med metoder for forsknings- og utviklingsarbeid, både gjennom praktiske skapende prosesser og undersøkelser i praksisfeltet. Kunnskap om praktisk og estetisk læring, idéutvikling og problemløsning skal være en del av teorigrunnlaget og erfares gjennom egne prosesser.

Bacheloroppgaven på 15 studiepoeng inngår som en del av profesjonsfaget. Vitenskapsteori og metode er knyttet opp mot arbeidet med denne oppgaven. I praktisk og estetisk sammenheng skal emnet vitenskapsteori gi grunnleggende kunnskaper og erfaringer med metoder og tilnæringsmåter som er særegne for disse fagene. Emnet skal fokusere på utvikling av viten i skole eller på andre opplæringsarenaer. Dette gir grunnlag for å løse arbeidskravene i bacheloroppgaven. Ved valg av bacheloroppgave profilerer studenten sin kompetanse i forhold til nivå og fagfelt. Utviklingsarbeid rettet mot praksisfeltet inngår i studiet.

5.3 Læringsutbytte for profesjonsfag

KUNNSKAP

Kandidaten

- har kunnskap om motivasjon, læring og utfordringer i læringsarbeidet for ulike grupper av elever og hvilke muligheter praktiske og estetiske tilnæringsmåter gir
- har kunnskap om innholdet i og begrunnelsene for de sentrale styringsdokumentene som regulerer skolens virksomhet og om utfordringer knyttet til de praktiske og estetiske fagene
- har kunnskap om innholdet i og begrunnelsene for de sentrale nasjonale og internasjonale reguleringene som gjelder elever og deres rettigheter
- har kunnskap om barn og unges psykiske, fysiske, motoriske og sosiale utvikling og læring i ulike kontekster
- har kunnskap om verdier, interesser og normer i ulike barne- og ungdomskulturer og fellesskapets betydning for et inkluderende skole- og læringsmiljø, og hvordan ulike tilnæringsmåter i praktiske og estetiske fag kan bidra til å håndtere og forebygge konflikter og mobbing
- har kunnskap om barn i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om mobbing, krenkelser, vold og seksuelle overgrep mot barn, gjeldende lovverk og barns rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- har kunnskap om skolen som organisasjon, rammebetingelser, styringsstruktur, klasseledelse og samarbeid med kolleger, elever, foresatte og eksterne instanser
- har kunnskap om pedagogisk entreprenørskap som grunnlag for skole- og fagutvikling
- har kunnskap om skolens og aktuelle skolefags historiske utvikling og pedagogikkens og estetikens røtter og vitenskapelige basis samt fagdidaktisk og pedagogisk teori i de praktiske og estetiske fagområdene
- har kunnskap om forskning og forskningsmetoder som er relevante for skolen og spesielt de praktiske og estetiske fagene

FERDIGHETER

Kandidaten

- kan analysere læreplaner og begrunne valg av mål, innhold, arbeidsmåter og vurderingsformer med utgangspunkt i pedagogisk og fagdidaktisk teori og praksis i grunnskolen, videregående opplæring og eventuelle andre praksisarenaer
- kan gjennom klasseledelse legge til rette for elevenes motivasjon, læring og utvikling med utgangspunkt i kunnskap om skolens styringsdokumenter, elevrelasjoner, kommunikasjon og samhandling
- kan bidra til at alle elever i praktiske og estetiske fag får utvikle sine grunnleggende ferdigheter i muntlig, lesing, skriving, regning og bruk av digitale verktøy
- kan integrere digitale ressurser i planlegging, organisering, gjennomføring og vurdering av undervisning for å fremme elevers utvikling, læring og dannelse
- kan lede vurderingsarbeid for å fremme elevenes læring, vurdere elevenes måloppnåelse med og uten karakter, og begrunne vurderingene
- kan legge til rette for kreative prosesser, estetisk opplevelse, erfaring og erkjennelse og nyttiggjøre seg lokalt arbeids-, kultur- og samfunnsliv i elevenes læring
- kan anvende skolefaglig forskning, vitenskapsteoretisk og metodisk kunnskap i planlegging og gjennomføringen av egen bacheloroppgave
- kan inspirere til og legge til rette for entreprenørskap, nytenkning og innovasjon, og for at lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen

- kan identifisere mulige tegn på mobbing, vold og seksuelle overgrep og etablere samarbeid med relevante faginstanser og kunne iverksette nødvendige tiltak
- kan identifisere særskilte behov hos barn og unge, etablere samarbeid med relevante faginstanser og kunne veilede i kompensierende strategier

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

- kan kritisk analysere relevant forskning og hvilken betydning denne kan ha for skolen og for egen profesjonsutøvelse
- kan på et reflektert og faglig grunnlag etablere og være i dialog med elevene og deres foresatte om elevenes faglige, kulturelle, personlige og sosiale læring og utvikling
- kan kommunisere og analysere profesjonsetiske dilemmaer og utfordringer både med foresatte, kolleger og andre samarbeidspartnere
- kan gjøre rede for lærerrollens utvikling og utfordringer læreren står overfor i et mangfoldig, digitalisert og internasjonalisert samfunn
- har kunnskap, engasjement og metoder for å videreutvikle seg selv, sitt fag og sin profesjon gjennom kollegialt samarbeid og samhandling med eksterne aktører
- kan stimulere til forståelse av demokrati og til demokratisk deltakelse og treffe begrunnede verdivalg

6. PRAKSISOPPLÆRING

6.1 Praksisopplæringen i faglærerutdanningene

Praksisopplæringen har en integrerende funksjon i faglærerutdanningene. Dette forutsetter samarbeid mellom praksislærere, studenter og faglærere. Praksisopplæringens omfang tilsvarer minst 70 arbeidsdager i praksisskolen og skal være gjennomgående over alle tre år i utdanningen.

Det er beskrevet forventet læringsutbytte i praksisopplæringen etter avslutningen av praksis i faglærerutdanningene. Den enkelte institusjon må legge til rette slik at hver enkelt student får en hensiktsmessig progresjon i praksis. Det skal være en nær kobling mellom innhold og arbeidsmåter i profesjonsfag, de praktiske og estetiske fagene og praksisopplæringen. Selv om det legges opp til en gradvis innføring i ulike sider ved læreryrket, progresjon i opplæringen og sammenheng med undervisningen i profesjonsfag og de praktiske og estetiske fagene, vil studentene i praksis møte alle temaene gjennom hele utdanningsløpet. Det didaktiske møtet skal være et gjennomgående tema i alle studieår.

Praksis skal være en arena for systematisk læring og øvelse ved at praksislærer i samarbeid med lærerutdanningsinstitusjonen tilrettelegger for læring og øvingssituasjoner for studentene. Studentene skal i starten planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning under veiledning av praksislærere og faglærere i lærerutdanningen, og i samarbeid med medstudenter, før de etter hvert tar mer selvstendig ansvar for å kunne planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning. Dette prinsippet gjelder alle typer aktiviteter eller oppgaver som studentene skal praktisere og øve seg på i praksis. Praksisopplæringen gjennomføres både som gruppepraksis og individuell praksis. Undervisningsmengden i praksis bør være minimum åtte timer per student i løpet av fem arbeidsdager.

Faglærerutdanningene er grunnutdanninger. Læringsutbytte i de ulike studieårene må vurderes på denne bakgrunn. Gjennom utdanningen skal det tilrettelegges for progresjon i forhold til forventet læringsutbytte tidlig i studiet. Gjennom veiledning av nyutdannede lærere, praktisk yrkesutøvelse, kollegialt samarbeid og videreutdanning, vil lærerkompetansen utvikles videre innenfor de hovedtemaer som studentene møter gjennom praksisopplæringen i grunnutdanningen.

6.2 Krav til organisering av praksisopplæringen

Lærerutdanningsinstitusjonene har ansvar for innhold, kvalitet og vurdering i praksis og for progresjon mellom praksisperiodene. Utdanningsinstitusjonen skal organisere praksisopplæringen slik at det legges til rette for samarbeid med praksisskolen, som gir helhet og sammenheng i studentenes opplæring og bidrar til utvikling av både lærerutdanningsinstitusjonens undervisning og praksisskolen.

Lærerutdanning og praksisskole må etablere et samarbeid om praksisopplæringen. Samarbeidet må involvere både fagmiljøene på lærerutdanningsinstitusjonen, praksisskolene og studenter. Samarbeidet må omfatte utveksling av kunnskap og lærekrefter på en måte som sikrer at aktivitets- og utviklingsoppgaver i praksisfeltet trekkes inn i praksisforberedelsene i lærerutdanningsfagene. Praksisopplæringen skal organiseres gjennom formelle avtaler mellom lærerutdanningsinstitusjon, skoleeier og rektor ved den enkelte praksisskole. Praksisskolens rektor har ansvaret for praksisopplæringen ved skolen og skal sørge for gode

rammer for denne. Det er viktig at det regelmessig blir satt av tid til observasjon og samarbeidssamtaler i praksisskolen mellom student, praksisveileder(e) og faglærere.

Praksislærer skal ha fagkompetanse i det faget de veileder i, i tråd med krav i kompetansecforskriften. Praksislærer skal tilse at faget er kjernen i praksisopplæringen, enten som ren fagundervisning eller gjennom å anvende faget som metodefag. Praksislærer skal sørge for at studenten får en profesjonsrelevant praksisopplæring som belyser andre viktige sider ved det å være lærer. Praksislæreren skal ha gjennomgått videreutdanning i praksisveiledning på minimum 15 studiepoeng eller forpliktet seg til å starte opplæring i praksisveiledning. Lærerutdanningsinstitusjonene må ha et samlet tilbud på minst 30 studiepoeng i veiledning.

Praksisskolen skal organisere praksisopplæringen i tråd med lærerutdanningens programplaner. Profesjonsfaget har et særlig ansvar for å integrerer teori og praksis i faglærerutdanningene. Praksisopplæringens innhold og rammebetingelser skal evalueres underveis i studieåret og ved studieårets slutt. Kvalitetssikring av praksisskoler, praksislærere og praksisopplæringen skal innarbeides i institusjonenes kvalitetssystem.

6.3 Læringsutbytte for praksisopplæring

Alle læringsutbyttebeskrivelser skal sees i sammenheng med de praktiske og estetiske fagenes egenart

KUNNSKAP

Kandidaten

- har kunnskap om læring, læreprosesser, arbeidsmåter, læremidler og vurderingsformer som særpreger de praktiske og estetiske fagene
- har kunnskap om samspillet mellom elever og mellom elev og lærer, om skoleledelse, klasseledelse, teamarbeid og skole-hjemsamarbeid
- har kunnskap om elevenes utvikling og bakgrunn som utgangspunkt for læring og tilpasset opplæring
- har kunnskap om lærerens rolle, rettigheter og plikter og om lærerarbeidet på organisasjonsnivå, herunder kontaktlærers arbeid og ansvar
- har kunnskap om forsknings- og/eller utviklingsarbeid i skolen
- har kunnskap om skolen som organisasjon og samfunnsinstitusjon og lokale og nasjonale kvalitetssystem
- har kunnskap om hvordan ulike nasjonale, regionale og lokale kvalitetssystem og satsingsområder kan ha betydning for å styrke elevenes læring
- har kunnskap om lærerens rolle som kulturformidler

FERDIGHET

Kandidaten

- kan alene og sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere opplæring i de praktiske og estetiske fagene alene og som bidrag til utvikling av læringsmiljøet

- kan planlegge, tilrettelegge og gjennomføre undervisning på de læringsarenaene som de praktiske og estetiske fagene krever
- kan legge til rette for utvikling av elevenes grunnleggende ferdigheter med utgangspunkt i de praktiske og estetiske fagenes egenart
- kan bruke et bredt utvalg arbeidsmåter og læremidler i undervisningen
- kan bruke ulike vurderingsmåter for å fremme læring og legge til rette for elevenes egenvurdering
- kan utvikle mål for opplæringen og vurdere elevenes måloppnåelse med og uten karakterer
- kan være tydelig leder og lede læringsarbeid for ulike grupper elever, samt kunne justere arbeidsmåtene underveis i undervisningen
- kan etablere et godt læringsmiljø og skape gode relasjoner
- kan planlegge og delta på foreldremøter og utviklingssamtaler med elever
- kan samhandle med kolleger, skoleledelse, foresatte og andre aktører i og utenfor skolen
- kan identifisere atferd som er utfordrende for elevenes læring og drøfte måter dette kan håndteres på

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

- kan drøfte undervisning og læring, fag og elever i lys av aktuelle læreplaner og profesjonsetiske perspektiver
- kan reflektere over egen og andres praksis i lys av teori og forskning
- kan bruke tilbakemeldinger på egen praksis på en konstruktiv måte
- har innsikt i grunnleggende ferdigheters betydning for læring av fag og elevenes forståelse av fagkunnskap
- har relevant kommunikasjons- og relasjonskompetanse
- kan vurdere egen lærerkompetanse og eget læringsbehov, og har kritisk distanse til egen profesjonsutøvelse
- kan vurdere og formidle de praktiske og estetiske fagenes rolle i skolen og samfunnet
- kan ivareta kravene til helse, miljø og sikkerhet innenfor eget fagområde og i lærerprofesjonen forøvrig

7. DANS

7.1 Overordna mål og egenart

Studiet retter seg mot et bredt spekter av faglige og pedagogiske oppgaver med elever i forskjellige aldersgrupper og i ulike læringsmiljø. Dette krever at faglæreren har innsikt i barn og unges oppvekst og bakgrunn, barne- og ungdomskultur og kan tilpasse lærestoff og arbeidsmåter til elevenes forutsetninger og interesser. Sammen med lærere, foreldre/foresatte og andre kulturelle samarbeidspartnere skal faglæreren bidra til å skape kreative, estetiske opplevelser og utfoldelsesmuligheter i et mangfoldig og flerkulturelt læringsmiljø. Gjennom hele studiet skal utøvende og skapende virksomhet stå sentralt. Studiet skal være praksisbasert og profesjonsrettet, det vil si at det skal ta utgangspunkt i fagdidaktisk og kunstpedagogisk arbeid.

Studiet vektlegger gjeldende læreplaner for å sikre elevenes læring i fagene ut fra forutsetningene til den enkelte. Læringsmiljøet skal stimulere til opplevelse, utfoldelse og refleksjon over samtid, kvalitet og bærekraftig utvikling.

I vekselvirkning mellom fagutøvelse, fagteori og fagtradisjon skal studenten utvikle en bevisst holdning til fagenes innhold, relevans og verdi, for individ, skole, kultur og samfunn.

Utdanningen skal gi kulturell kompetanse med en bevissthet om et flerkulturelt samfunn.

Dans som kunst- og kulturfag har et mangfold av funksjonsområder. Dans har gjennom hele menneskets historie hørt til i ulike situasjoner og områder i livet, fra en rituell funksjon til oppdragelse og terapi, fra sosialt samvær til oppvisning og kulturelt uttrykk. I dagens flerkulturelle Norge er dansens rolle i stadig utvikling, og dans kan oppleves og utøves både sosialt, som underholdning og som kunst.

Dans er tydeliggjort i både rammeplanen for barnehagen og i læreplanen for grunnopplæringen. Dans er ikke et obligatorisk fag med egne timer i grunnskolen, men går inn som en markert del av kroppsøvningsfaget og musikkfaget. Dans er også et sentralt element i tverrfaglig tema- og prosjektarbeid, sosial samhandling, Den Kulturelle Skolesekken, i kulturforståelse og i mange fellesarrangementer på skolen. I videregående opplæring er dans et eget programområde i utdanningsprogrammet musikk, dans, drama. Flere folkehøgskoler tilbyr ulike dansefag på egne linjer. I frivillig opplæring har danseskoler og ballettskoler lenge hatt en sterk posisjon, og etter hvert har dans blitt en del av tilbudet i kulturskolene.

Studiet skal også gi studentene et godt grunnlag for å oppøve profesjonsetisk kompetanse, få innsikt i opplæringssystemets verdigrunnlag og samfunnsoppgaver, og forstå utøvelsen av sin rolle som kunstpedagog. Videre er det viktig at studentene opparbeider seg kulturelle og sosiale ferdigheter som setter dem i stand til å etablere og utvikle et lærende fellesskap.

Ved å vise endrings- og utviklingskompetanse og ha beredskap til å initiere og takle endring må studentene være i stand til å arbeide selvstendig, kunne delta i utviklingsarbeid og styrke egen kompetanse.

7.2 Oppbygging og organisering

Faglærerutdanningen i dans er til sammen 180 studiepoeng, og inneholder 60 studiepoeng profesjonsfag og 120 studiepoeng fag. 120 studiepoeng fag er fordelt med 60 studiepoeng på dans, 30 studiepoeng basisfag og 30 studiepoeng valgbart område.

Fagdidaktikk er en vesentlig del av studiet, og skal inngå i både fagene og profesjonsfaget. I faglærerutdanningen i dans skal ulike fagdisipliner sees i sammenheng, slik at utdanningen framstår som helhetlig og gir studenten en bred og samtidig dyptpløyende faglig og pedagogisk kompetanse. Fagdidaktikk skal samlet utgjøre 30 studiepoeng.

Studiet skal være integrert og fagene og praksis skal være fordelt over utdanningens tre år.

7.3 Dans - 60 studiepoeng

For å kunne undervise i dans på ulike områder innenfor opplæringsystemet er det nødvendig med en helhetlig forståelse for faget. Faglærere i dans skal ha gode utøvende og skapende ferdigheter og en reflektert forståelse for den estetiske, erkjennende og skapende dimensjonen. Praktisk erfaring med eget kunstnerisk arbeid står sentralt i utviklingen av slike ferdigheter. Arbeidet med målområdene skal sikre et vekselspill mellom teoretisk kunnskap, erfart kunnskap og didaktisk refleksjon.

7.4 Læringsutbytte for Dans

KUNNSKAP

Kandidaten

- har kunnskap om koreografiske prinsipper og skapende prosesser i dans
- har kjennskap til bruk av lys, lyd, rekvisitter, kostymer og scenografi i koreografi- og teatersammenheng
- har kunnskap om dansefagets ulike lærings- og kunnskapssyn og kan se dette i relasjon til pedagogikk og fagdidaktikk, og opplæringens mål
- har kunnskap om og er bevisst de krav som stilles til lærerrollen i arbeid med dans i skolen
- har kunnskap om ulike didaktiske modeller og undervisningsprinsipper i forhold til undervisning i dans
- har kjennskap til forsknings- og utviklingsarbeid innenfor dans

FERDIGHET

Kandidaten

- kan planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning i dans i lys av elevenes alder, ferdigheter, forutsetninger og situasjon
- kan bruke lek, improvisasjon og refleksjon som redskap og metode i eget skapende arbeid og i opplæring i dans
- kan ta i bruk koreografiske prinsipper og skapende prosesser i eget arbeid og i skapende og pedagogisk arbeid med elever
- kan veilede barn og unge i skapende prosesser i dans og kan anvende kunnskaper om kreativitet og kreative prosesser i arbeid med å støtte elevene i den koreografiske prosessen

- kan anvende kunnskaper om lyd/musikk i arbeidet med å koreografer og kan velge ut lyd/musikk til skapende dansearbeid med barn og unge
- kan analysere og dokumentere egen kunstnerisk utvikling og kunstpedagogisk arbeid
- har gode dansetekniske ferdigheter og god formidlingsevne
- behersker og kan vise et bredt bevegelsesrepertoar basert på sceniske danseteknikker
- kan gjennomføre trening i danseklasser, egen trening og ha erfaringer med repertoar og framføringer, - og kan begrunne metodiske valg i formidling av slike ferdigheter
- kan vise sjangerforståelse innenfor både sceniske danseformer, norsk og internasjonal folkedans, og et utvalg av nyere danseformer
- kan analysere, drøfte og anvende kunnskaper om kroppen i bevegelse i ulike danseformer og i arbeid med opplæring i dans
- kan tydeliggjøre sammenhenger mellom musikk og dans og vise evne til å ta musikalske valg
- kan ta i bruk lydutstyr, videoteknologi og IKT i sammenheng med eget skapende uttrykk og danseundervisning
- kan planlegge, utvikle, gjennomføre og vurdere danseforestillinger for og med barn og unge

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

- kan planlegge, gjennomføre og kritisk vurdere undervisning i dans ut fra lovverk, gjeldende læreplaner og profesjonsetiske krav
- kan legge til rette for dans i gode læringsmiljø for barn, unge og voksne med vekt på opplevelse, mestring, samhandling og kommunikasjon
- kan legge til rette dans for elever med ulik bakgrunn
- kan forstå, utøve og utvikle egen profesjonalitet som lærer i dans

7.5 Basisfag - 30 studiepoeng

En helhetlig forståelse for mennesket i bevegelse forutsetter innsikt i emner fra mange fagområder. Kunnskap fra ulike relevante disiplinområder innenfor dansevitenskap er viktig. Allsidige kunnskaper og reflekterte holdninger er nødvendig for å kunne undervise i og vurdere trening for begge kjønn, ulike aldersgrupper og for elever med ulike forutsetninger, ambisjonsnivå og ulik kulturell bakgrunn.

Forståelse av musikkens nære forhold til og betydning for dans bygges opp gjennom teoretisk og praktisk arbeid med musikk i forhold til dans. Praktisk erfaring med levende musikk er vesentlig både som akkompagnement i egen undervisning og i sammenheng med skapende arbeid og tverrfaglige prosjekter.

7.6 Læringsutbytte for basisfag

KUNNSKAP

Kandidaten

- har innsikt i og forståelse av dansefagets historie og teori grunnlag, og kan se sammenhenger mellom teori og praksis
- har kunnskap om dansens rolle i samfunnet og i andre kulturer
- har kunnskap om dans som kunst- og kulturfag i en historisk kontekst og utviklingen av dans som kunstart
- har god kjennskap til dans og til ulike sjangre og stiler, og kan sette en koreografi inn i en større samfunnsmessig sammenheng

FERDIGHET

Kandidaten

- kan analysere ulike danseuttrykk og anvende analysen i opplæring av elever i ulike alder og med ulike forutsetninger og kulturell bakgrunn
- kan tolke, analysere og gi estetisk vurdering av elevers skapende arbeid og av profesjonell dansekunst
- kan sammenligne, drøfte og analysere kunstarten dans sett i lys av kulturelle og sosiale endringer
- kan anvende kunnskaper om funksjonell anatomi og bevegelseslære, treningslære og motorisk utvikling i opplæring i dans for barn og unge
- kan analysere musikkens form, rytme og dynamikk og benytte relevant musikkterminologi som grunnlag for undervisning i dans og for egen koreografi
- kan anvende kunnskap om ulike musikkformer, stiler og epoker ved valg av musikk til koreografi, til tema- og prosjektorganisert arbeid og annen undervisning
- kan stimulere barn og unges danseutfoldelse og rytmefølelse gjennom bruk av perkusjonsinstrumenter
- kan samarbeide med musiker om akkompagnement til undervisning i dans og skapende, scenisk arbeid

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

- kan bruke og kritisk vurdere forskningsbasert kunnskap som grunnlag for å forstå og begrunne egne valg i undervisning i dans
- kan reflektere over dans som del av norsk kultur og i et flerkulturelt og internasjonalt perspektiv
- har faglig grunnlag for å legge til rette for dans med elever fra ulike flerkulturelle bakgrunn
- kan reflektere over ulike etiske spørsmål som dukker opp i tilknytning til dans

7.7 Valgbart område - 30 studiepoeng

Den valgbare delen kan bygge på eller være en ytterligere fordypning i dans eller et annet fag/emne

8. DESIGN, KUNST OG HÅNDVERK

8.1 Overordna mål og egenart

Design, kunst og håndverk står sentralt i vår kultur og har derfor en plass i allmenndannelsen som grunnlag for yrkesutøvelse. Gjennom skapende arbeid i ulike materialer og til ulike formål har vår kultur tatt form og gitt oss muligheter for et bedre liv; fra utvikling av klær og redskaper for å overleve i tidligere tider, til teknologisk innovasjon i dag. Evnen til å skape står sentralt i utviklingen av et bærekraftig, demokratisk og integrert samfunn.

Faglærerutdanningen i design, kunst og håndverk skal kvalifisere studentene til å bli profesjonelle lærere i et sammensatt samfunn som preges av mangfold og endring. Utdanningen vektlegger helhet og sammenheng mellom fag, fagdidaktikk, profesjonsfag og praksisopplæring. Utdanningen kvalifiserer for forskningsbasert yrkesutøvelse og legger til rette for profesjonsutvikling. Faglig og fagdidaktisk refleksjonsevne utvikles i møtet mellom eget skapende arbeid, utdanningens praksisopplæring, teoretiske og praktiske kunnskaper og referanser.

Design, kunst og håndverk er et allmenndannende fag, der praktisk skapende arbeid og kritisk refleksjon står helt sentralt. Utdanningen har basis i utøvende virksomhet og formidling knyttet til visuell og materiell kultur. Fagområdet er sammensatt og spenner fra tradisjonelt håndverk til nyskapende arbeid. Erfaring med håndverksprosesser gir innsikt i, og kan bidra til utvikling av innovasjon og entreprenørskap. Faginnholdet knyttes til kunst og formuttrykk fra ulike tidsepoker. Utdanningen skal stimulere til interesse for og engasjement i aktuell debatt om kultur, estetikk, bærekraft og undervisning. Dette ses i sammenheng med studiets egen skapende virksomhet og fagets skolehistoriske bakgrunn. Forskningsbasen i faget er sammensatt. Både materialteknisk-, historisk- og pedagogisk forskning må sees i sammenheng med fagdidaktisk forskning på feltet.

Kunnskap om barn og unges livsverden i møte med materialer og symboler ligger til grunn for profesjonsutøvelsen. Studentenes handlingskompetanse utvikles gjennom øvelse og erfaring med skapende prosesser. Læringsmiljøet i utdanningen skal bidra til opplevelse, utfoldelse og refleksjon over samtid, aktualitet, kvalitet og bærekraftig miljøutvikling.

I vekselvirkning mellom fagutøvelse, fagteori og fagtradisjon utvikles en bevisst holdning til fagets innhold, relevans og verdi, for skole og samfunn. Utdanningen skal tilby både faglig bredde og fordypning. Faglæreren i design, kunst og håndverk har en sentral rolle i grunnopplæringen. Utdanningen kvalifiserer videre til arbeid i folkehøgskole og det frivillige kulturliv.

8.2 Oppbygging og organisering

Faglærerutdanningen i design, kunst og håndverk utgjør 180 studiepoeng, og inneholder 60 studiepoeng profesjonsfag og 120 studiepoeng fag. Fagdidaktikk er en vesentlig del av studiet, og skal inngå i både fagstudiet og profesjonsfaget. I faglærerutdanningen i design, kunst og håndverk skal ulike fagdisipliner sees i sammenheng, slik at utdanningen framstår som helhetlig. Utdanningen skal gi studentene forutsetninger for å undervise i fagets bredde og samtidig gi studentene mulighet til fordypning. Fagdidaktikk skal samlet utgjøre 30 studiepoeng og inngår i samtlige fagområder.

8.3 Læringsutbytte for design, kunst og håndverk

Design, kunst og håndverk består i hovedsak av praktisk skapende arbeid. Området er knyttet til ulike emner der fagteori og fagdidaktikk inngår.

KUNNSKAP

Kandidaten

- har faglig dybde og inngående kunnskap om form, farge og komposisjon samt ulike materialer, redskaper og teknikker
- har solid kunnskap om fagene som skole-, kultur- og forskningsfag
- har kunnskap om sammenhengen mellom håndverk, design, teknologi, kunst og arkitektur, som deler av skolefaget
- har kunnskap om klasseledelse, lærings- og klassemiljø slik det vil framstå i en verkstedskontekst
- har kunnskap og forståelse for entreprenørskap og innovasjon som grunnlag for elevers kunnskap om gjenbruk og økologiske perspektiv knyttet til fagområdet
- har kunnskap om læring, utvikling og danning som er knyttet til praktiske og estetiske fagområder
- kan begrunne faglige valg i fagområdet design, kunst og håndverk med praksisskolen som utprøvingsarena
- har solid kunnskap om ulike former for skapende arbeid

FERDIGHETER

Kandidaten

- kan lede barn og ungdom i deres eget skapende arbeid med ulike materialer utfra en reflektert holdning til, og kunnskap om både faget og lærerrollen.
- kan utvikle ideer, planlegge og gjennomføre produksjonsprosesser og vise praktisk håndlag i arbeidet med materialer
- kan dokumentere, reflektere over og vurdere eget skapende arbeid
- kan tilpasse opplæringen i design, kunst og håndverk til elevers ulike evner og anlegg, interesser og sosiokulturelle bakgrunn, flerkulturelle og flerspråklige kontekster
- kan anvende kreative prosesser i problemløsning, produktutvikling og estetisk skapende arbeid i materialer
- kan formidle kunst og formkultur på varierte måter, og se sammenheng mellom ulike kulturuttrykk, barns skapende virksomhet og eget arbeid
- kan anvende formale og visuelle virkemidler for å skape uttrykk og funksjonell form
- kan anvende materialer og digitale medier på en hensiktsmessig måte i formidling og praktisk skapende arbeid
- kan tilrettelegge for estetisk utfoldelse, opplevelse og erkjennelse gjennom utstillinger, ulike typer presentasjoner og aktivisere elever i arbeid med utstilling av produkter
- kan bruke gjeldende læreplaner for grunnutdanningen, formulere oppgaver som fremmer grunnleggende ferdigheter, og mestrer læringsrettet vurderingspraksis
- kan planlegge, organisere og vedlikeholde hensiktsmessige verksteder til design, kunst og håndverk

- kan bruke erfaringer med entreprenørskap og innovasjon i undervisningen
- kan etablere et godt læringsmiljø og skape gode relasjoner

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

- kan utnytte fagets muligheter til å fremme gjenbruk og bærekraftig utvikling i et samfunnsetisk perspektiv
- har innsikt i og kan iverksette relevante HMS- tiltak knyttet til arbeid i verksteder, fagområder og materialer
- kan bruke forskjeller i elevgruppa som ressurs i arbeidet med kunst og håndverk, og utnytte dette som utgangspunkt for oppgaver og faglig samtale
- kan bruke digitale læringsarenaer
- kan veilede og samarbeide med kollegaer for å styrke de praktiske og estetiske dimensjoner i alle fag og i skolen som helhet
- kan bidra til kontinuerlig utvikling av egen yrkesutøvelse og skolens kollektive, faglige og pedagogiske miljø
- kan nyttiggjøre seg forskningsresultater i eget arbeid og undervisning
- kan identifisere etiske aspekter som knytter seg til formidling av kunstneriske uttrykk og verdier
- kan bruke faget til å stimulere egen og andres utvikling og dannelse

9. DRAMA/TEATER

9.1 Overordna mål og egenart

Drama/Teater som fagområde har et mangfold av funksjonsområder knyttet til læring og undervisning, kunst og kultur. Dramatiske lærings- og uttrykksformer tilhører menneskers grunnleggende måter å tilegne seg kunnskap på. Drama/Teater har spilt en sentral rolle som opplevelses- og erfaringsarena både gjennom teaterets og pedagogikkens historie. Dagens multimediale samfunn er dominert av ulike former for dramatiske spill som inngår i unge menneskers livsverden. Fagområdet drama/teater kan bidra til å perspektivere, nyskape, utfordre og reflektere over samfunnsverdier og etiske problemstillinger. Det kan gi opplevelse av og erfaring med kunstneriske prosesser og ulike dramatiske uttrykksformer, og være en del av den grunnleggende allmenndannelsen i et moderne samfunn.

Faglærerstudiet i drama/teater skal gi en grunnleggende innføring i teaterkunsten og i dramapedagogikken. Drama og teater både som kunstoffag, som uttrykks- og virkemiddel og som arbeidsform i opplæring danner grunnlaget for studiet. Drama/Teater representerer en viktig ressurs som læringsform i fagene i grunnskolen, i tverrfaglige prosjekter og i arbeid med tverrkulturelle temaer. I videregående opplæring, folkehøgskoler, kulturskoler og i frivillig kulturliv har drama og teater en framtrædende og viktig plass.

Etter endt faglærerstudium i drama/teater skal kandidaten ha solide teaterfaglige ferdigheter, både teoretisk, pedagogisk og være skapende og reflekterende i kunstneriske prosesser. I Videre skal kandidaten ha evne til å formidle om og gjennom faget. Lederskap tilpasset ulike prosjekter og aldersgrupper vil også stå sentralt i studiet.

9.2 Oppbygging og organisering

Faglærerutdanningen i drama/teater utgjør 180 studiepoeng, og inneholder 60 studiepoeng profesjonsfag og 120 studiepoeng fag, fordelt på drama/teater hovedområde 60 studiepoeng fagteori og støttefag, 30 studiepoeng og valgbart område 30 studiepoeng.

Fagdidaktikk er en vesentlig del av studiet, og skal inngå både i fagene og profesjonsfaget. I faglærerutdanningen i drama/teater skal ulike fagdisipliner sees i sammenheng, slik at utdanningen framstår som helhetlig og gir studenten en bred og samtidig fokusert faglig og pedagogisk kompetanse. Fagdidaktikk skal samlet utgjøre 30 studiepoeng og inngår i samtlige fagområder.

9.3 Drama/Teater hovedområde - 60 studiepoeng

Drama og teater representerer forskjellige sider og arbeidsmåter ved kunstoffaget, og er de sentrale områdene for faglærerutdanningen. Innenfor hovedområdet gis en grunnleggende innføring i et bredt spekter av de ulike sidene ved faget. Å lede drama- og teaterarbeid krever personlig egnethet og innsikt i dramapedagogiske arbeidsmåter så vel som kunnskap om teatrets konvensjoner og historie. Det er også viktig å kunne anvende dramaturgi for å utvikle evnen til å analysere og vurdere forholdet mellom dramatisk tekst og scenisk tekst i en forestilling. Arbeidet med målområdene skal sikre et vekselspill mellom teoretisk kunnskap, praksiserfaring og fagdidaktisk refleksjon.

9.4 Læringsutbytte for Drama/Teater hovedområde

KUNNSKAP

Kandidaten

- har innsikt i teater som kunst og drama som kunstpedagogisk arbeidsmåte
- har grunnleggende kjennskap til forskjellige dramatiske uttrykksformer
- har elementær kunnskap om teatrets virkemidler
- har kjennskap til forskjellige dramaturgiske og andre formmessige problemstillinger innenfor drama- og teaterarbeid
- har kjennskap til forsknings- og kunstnerisk utviklingsarbeid innen drama/ teater har kunnskap om ulike vurderingspraksiser innen drama/teater

FERDIGHET

Kandidaten

- kan gjennom å bruke kroppen og stemmen vise grunnleggende kjennskap til forskjellige dramatiske uttrykksformer
- kan anvende lek og improvisasjon som elementer i teaterproduksjon
- kan delta aktivt i utviklingen av egne forestillinger
- kan vurdere og analysere teaterforestillinger generelt og rettet mot barn og unge spesielt
- kan anvende, analysere og vurdere drama- og teaterfaglig arbeid med barn og unge
- kan gi form og konsept, planlegge og lede en teaterproduksjon og forholde seg analyserende og reflekterende til denne
- kan anvende ulike dramatiske arbeids- og uttrykksformer for å utforske etiske og estetiske sider ved et lærestoff kan anvende kunstnerisk skapende og utøvende arbeid i ulike undervisnings- og opplærings situasjoner tilpasset elevenes ferdigheter og interesser
- kan planlegge, gjennomføre og kritisk vurdere undervisning i drama/teater ut fra lovverk, gjeldende læreplaner og profesjonsetiske krav
- kan bruke teater og dramatisk spill i arbeid i flerkulturelt fellesskap

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

- kan legge til rette for drama/teaterfaglig og tverrfaglig arbeid i ulike pedagogiske og kunstneriske sammenhenger
- kan formidle fagstoff muntlig og skriftlig
- kan inspirere og legge til rette for entreprenørskap, innovasjon og samarbeid med lokalt kulturliv
- kan bidra til et godt samarbeid mellom skole og hjem

9.5 Basisfag - 30 studiepoeng

Drama/Teater er fagområde med høy grad av refleksjon og tilegnelse av teoretisk innsikt. Studiet har som målsetting å gjøre studentene i stand til å vurdere sitt eget og andres pedagogiske arbeid i en større samfunnsmessig, skolepolitisk og kunstpolitisk sammenheng, samtidig som det skal gi studentene en bred basis for deres framtidige praksis som lærere.

Drama/Teaterfagets historie og teori, med utvalgte teaterhistoriske og teatervitenskapelige emner, er grunnleggende for å kunne sette arbeidet inn i en forståelsesramme. Det er viktig å ha et undersøkende perspektiv og det legges vekt både på personlige erfaringer fra kunst og pedagogikk og fra litteraturstudier. For å arbeide med teater er det sentralt med grunnleggende kjennskap til sceniske hjelpedisipliner, og å kunne forholde seg til tekst, dans, musikk, rom og det visuelle som elementer i sceniske produksjoner og i undervisning.

9.6 Læringsutbytte basisfag

KUNNSKAP

Kandidaten

- har innsikt i og forståelse for dramafagets historie og teorigrunnlag, og kan se sammenhenger mellom teori og praksis
- har innsikt i teatrets teorigrunnlag og historiske utvikling
- har god forståelse for teatrets rolle i samfunnet lokalt og globalt
- har kjennskap til dramatik og til ulike sjangere og stiler i teatret, og kan sette et kunstnerisk produkt inn i en større samfunnsmessig sammenheng
- kan sammenligne, drøfte og analysere ulike dramatiske uttrykk, og se disse i lys av kulturelle og sosiale forhold
- har grunnleggende kjennskap til et bredt spekter av ulike sceniske virkemidler og teaterkonvensjoner

FERDIGHET

Kandidaten

- har grunnleggende ferdigheter om koreografi
- har grunnleggende ferdigheter om scenografi, kostyme, rekvisitter, lys og lyd
- kan benytte og utforske alternative uttrykksformer
- kan anvende ulike musikk- og danseformer, stiler og epoker til scenisk arbeid
- kan anvende kunnskaper om rollespill, bevegelsesanalyse og ulike treningsformer for skuespillere
- kan samarbeide med musikere og dansere i skapende, scenisk arbeid

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

- kan forstå hvordan ulike uttrykksformer kan ses i forhold til politiske og kulturelle kontekster

- kan bruke og kritisk vurdere forsknings- og utviklingsbasert kunnskap som grunnlag for eget arbeid med drama/teater i skolen
- kan reflektere over ulike etiske spørsmål i tilknytning til arbeid med drama/teater i skolen
- har innsikt i og kan bidra i drama- og teaterfaglige diskusjoner

9.7 Valgbart område - 30 studiepoeng

Den valgbare delen kan bygge på eller være en ytterligere fordypning eller et breddestudium innen drama/teater hovedområde. Valgfaget kan også være et studium i dans eller musikk.

10. KROPPSØVING OG IDRETTSFAG

10.1 Overordna mål og egenart

Allsidig bruk av kroppen, står sentralt i vår bevegelseskultur. Bevegelse i form av lek, idrett, dans, friluftsliv og alternative bevegelsesaktiviteter er en del av vår felles danning og identitetsskaping i samfunnet. Bevegelse påvirker barn, unge og voksnes selvbylde, støtter vår evne til samhandling og evne til å akseptere egen og andres muligheter og begrensninger.

Faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag kvalifiserer studentene til å undervise i kroppsøving på alle trinn i grunnskolen og i kroppsøving og utdanningsprogram for idrettsfag i videregående opplæring. Faglærerutdanningen skal utdanne lærere som arbeider på en profesjonell måte med elevenes utvikling og læring. Gjennom allsidig kroppsbruk og bevegelse skal studentene fremme glede, spenning og utfordring, samt bidra til elevenes egen utvikling av gode opplevelser, mestring og selvbylde. Utdanningen skal bidra til å ta vare på og videreutvikle etiske normer og verdier knyttet til all aktivitet, og styrke bevegelseskulturenes roller i samfunnet. I arbeid med kroppsøving og idrettsfag skal evnen til å ta ansvar, vise omsorg for andre og verdsette andres innsats utvikles. Utdanningen skal bidra til å motvirke fordommer og diskriminering, og fremme gjensidig respekt, toleranse og omsorg.

Arbeidet med aktivitetslære og basisfag skal legge grunnlag for kunnskaps- og ferdighetsutvikling og fagdidaktisk refleksjon. Gjennom arbeid med fagdidaktiske problemstillinger skal studentene bli engasjerte, motiverte og kompetente til å arbeide med elevers handlingskompetanse, slik at elevene kan delta i kroppsøving, idrettsfag og i samfunnets bevegelseskulturer på en positiv måte. Progresjon og kontinuitet i faget gir et godt grunnlag for dybdelæring.

Gjennom samarbeid og fellesskap skal studentene få erfaring med mange typer bevegelsesaktiviteter og utvikle sine skapende og kreative evner. Studentene skal oppnå bred kompetanse gjennom erfaring med både målrettet trening og mer spontan lek, kroppslig utfoldelse og øving i ulike bevegelsesmiljø. Arbeidet med aktivitetslære og basisfag skal integreres med profesjonsfag, praksisopplæring og fagdidaktisk refleksjon.

10.2 Oppbygging og organisering

Faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag skal omfatte 90 studiepoeng aktivitetslære og 30 studiepoeng basisfag. Fagdidaktikk skal samlet utgjøre 30 studiepoeng og inngår i samtlige fagområder. Fagdidaktikk omhandler problemstillinger som oppstår i møtet mellom aktivitetslære, basisfag, profesjonsfag og praksisopplæring. Innholdet i fagdidaktikk er orientert mot hele skoleløpet. I det videre omhandles aktivitetslære og basisfag hver for seg, men disse må integreres i lokale planer da teori og praksis skal henge sammen.

10.3 Aktivitetslære - 90 studiepoeng

Aktivitetslære er læren om møtet mellom aktivitetene og didaktiske kunnskaper og ferdigheter, i opplæring i både kroppsøving og idrettsfag. Kjernen i aktivitetslæren er bevegelsesaktivitet og den betydning bevegelse og forskjellige bevegelseskulturer har i opplæring av barn og unge. Bredden i aktivitetslære skal omfatte et mangfold av ulike treningsformer og ulike bevegelseskulturer med bevegelsesaktiviteter som igjen kan ha ulike

former og idealer. I aktivitetslæren vil gjeldende læreplaner for grunnskole og videregående opplæring være utgangspunkt for valg av aktiviteter og modellbaserte læringsformer som skal utvikle elevenes kompetanse i de aktuelle fagene. En lekende tilnærming er viktig i både idrett, dans, friluftsliv og alternative bevegelsesaktiviteter. I Aktivitetslære inngår livberging med hjerte-lungeredning (HLR) og grunnleggende svømmeopplæring. I utdanningen skal det være minimum 15 studiepoeng idrett og alternative bevegelsesaktiviteter, minimum 10 studiepoeng dans og minimum 10 studiepoeng friluftsliv.

10.4 Læringsutbytte for aktivitetslære

KUNNSKAP

Kandidaten

- har kunnskap om modellbasert læring, ulike didaktiske modeller og undervisningsprinsipper og deres sterke og svake sider i forhold til opplæring i kroppsøving og idrettsfag
- har kunnskap om et bredt utvalg av individuelle idretter og lagidretter, inne og ute, samt alternative bevegelsesaktiviteter i barne- og ungdomskultur
- har kunnskap om ulike former for dans samt koreografi og analyse som grunnlag for å skape dans
- har kunnskap om historiske, kulturelle, politiske og pedagogiske perspektiver knyttet til friluftsliv
- har kunnskap om lek og lekens betydning som innfallsvinkel til læring og opplevelse
- kan integrere kunnskap fra fagdidaktikk og basisfag for å begrunne egne valg i formidling av lek, idrett, dans, friluftsliv og alternative bevegelsesaktiviteter
- har kunnskap om den særskilte rollen kroppsøving og idrettsfag kan ha for den enkeltes personlige utvikling og evne til å forstå og samhandle med andre
- har kunnskap om grunnleggende svømmeopplæring og livredning i, ved og på vann.

FERDIGHETER

Kandidaten

- kan legge til rette for, lede og veilede læringsarbeid gjennom varierte arbeidsmåter innen lek, idrett, dans, friluftsliv og alternative bevegelsesaktiviteter innen barne- og ungdomskultur
- kan inspirere til og lede arbeid med pedagogisk kreative prosesser som innovasjon, skole- og fagutvikling
- kan forberede, observere, vurdere og tilrettelegge for kroppslig erfaring som grunnlag for estetisk opplevelse, læring og meningsdannelse
- kan bruke og undervise ulike metoder for å forbedre ferdigheter innen et utvalg individuelle idretter, lagidretter, dans og alternative bevegelsesaktiviteter inne og ute
- kan mestre og legge til rette for opplæring i et bærekraftig friluftsliv i ulike naturmiljø til ulike årstider hvor naturopplevelser og naturkjennskap er sentralt
- kan ivareta elevens sikkerhet i ulike aktiviteter og bevegelsesmiljø, samt utføre livbergende førstehjelp

- kan analysere læreplaner kroppsøving og idrettsfag og begrunne valg av mål, innhold, arbeidsmåter og vurderingsformer med utgangspunkt i fagdidaktisk teori og praksis i grunnskolen og videregående opplæring
- kan underveisvurdere elevene frem mot sluttvurdering med og uten karakter i kroppsøving og idrettsfag
- kan svømme og utføre livredning, samt gjennomføre grunnleggende opplæring i svømming og livredning i, på og ved vann

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

- kan planlegge, gjennomføre og kritisk vurdere undervisning i kroppsøving og idrettsfag ut fra lovverk, gjeldende læreplaner og profesjonsetiske krav
- kan legge til rette for kroppslig aktivitet i gode læringsmiljø for barn, unge og voksne med vekt på opplevelse, mestring, samhandling og kommunikasjon
- kan bidra til utvikling med utgangspunkt i barn og unges bevegelseskultur, og gjennom dette opparbeide seg en fleksibel kompetanse i forhold til en bevegelseskultur i stadig endring
- kan forstå, utøve og utvikle egen profesjonalitet som kroppsøving- og idrettsfaglærer

10.5 Basisfag - 30 studiepoeng

Basisfagene er sammensatt av fagområder og temaer som bidrar til økt forståelse for kroppsøving- og idrettsfags innhold og betydning, både i et individuelt og samfunnsmessig perspektiv. Bevegelseslæring har betydning for barn, unge og voksnes helhetlige utvikling og livsmestring. Trenings- og bevegelseslære samt kunnskap om ulike perspektiver på helse, danner et viktig grunnlag for opplæring i kroppsøving og idrettsfag. Kunnskap om idrett, dans, alternative aktiviteter og friluftsliv som historisk, sosialt og kulturelt fenomen bidrar til et samfunnsfaglig perspektiv på kroppsøving og idrettsfag.

Arbeidet med basisfag skal sikre et vekselspill mellom teoretisk kunnskap, praktisk erfaring og didaktisk refleksjon.

10.6 Læringsutbytte for basisfag

KUNNSKAP

Kandidaten

- har kunnskap om de ulike kontekstene for kroppsøving som allmenndannende fag i skolen og idrettsfag i videregående opplæring
- kan analysere og vurdere elevens ulike forutsetninger i kroppsøving og idrettsfag, og bruke dette som grunnlag for tilpasset opplæring
- har kunnskap om kroppen i bevegelse, hvordan kroppslig læring kan skje og er i stand til å anvende denne kunnskapen i opplæring i kroppsøving og idrettsfag

- har innsikt i relevante teorier og metoder for observasjon, analyse og vurdering av bevegelsesmønstre
- har kunnskap om ulike kropps- og helseperspektiver i samfunnet
- har kunnskap om førstehjelp og forebygging og behandling av skader
- har kunnskap om lek, idrett, dans, friluftsliv, alternative bevegelsesaktiviteter og annen kroppslig aktivitet i ulike kulturer og i ulike helseperspektiv

FERDIGHETER

Kandidaten

- kan integrere praktisk-metodiske kunnskaper og ferdigheter fra aktivitetslære med basisfag og fagdidaktikk for å oppnå en helhetlig forståelse for hvordan kroppen fungerer
- kan anvende kunnskap innen basisfag og fagdidaktikk i arbeidet med å legge til rette for og lede elevenes læringsarbeid innen kroppsøving og idrettsfag
- kan mestre, undervise og veilede i bruken av relevante treningsprinsipper, treningsmetoder, øving og utforskning i planlegging og gjennomføring av ~~trening~~ kroppslig læring på kort og lang sikt
- kan analysere lek, idrett, dans, friluftsliv og alternative bevegelsesaktiviteter som sosiale og kulturelle fenomener og kunne vurdere disse i et historisk perspektiv
- kan undervise om forebygging og behandling av skader og grunnleggende førstehjelp
- kan reflektere kritisk over fagets rolle relatert til kropps- og helseperspektiver i samfunnet

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

- kan anvende strategier som fremmer sosialisering i retning av en-livsstil preget av glede over å være i bevegelse for alle grupper barn, unge og voksne
- kan reflektere omkring kroppsøving og idrettsfag som del av det norske samfunnet i et flerkulturelt og internasjonalt perspektiv
- kan reflektere over etiske spørsmål som dukker opp i tilknytning til basisfagene
- kan forstå, utøve og utvikle egen profesjonalitet som kroppsøvingslærer
- kan reflektere kritisk over forskningsbasert kunnskap og ulike kunnskapssyn relevant for kroppsøving og idrettsfag

11. MUSIKK

11.1 Overordna mål og egenart

Musikk som kunst- og kulturfag har et mangfold av funksjonsområder. Musikk har gjennom hele menneskets historie hørt til i ulike situasjoner og områder i livet, fra en rituell funksjon til oppdragelse og terapi, fra sosialt samvær til oppvisning og kulturelt uttrykk. I dagens flerkulturelle Norge er musikkens rolle i stadig utvikling, og musikk kan oppleves og utøves både sosialt, som underholdning og som kunst.

Faglærerutdanningen i musikk kvalifiserer til undervisning i grunntutdanningen (1-13), kulturskolen, folkehøgskolen og i det frivillige kulturlivet.

Et mangfoldig arbeidsliv i skole- og kultursektoren krever at faglæreren i musikk har kunnskaper og ferdigheter som understøtter allsidig profesjonsutøvelse, samtidig som det kreves spisskompetanse på mange områder. Faglæreren i musikk har en betydelig oppgave i å ivareta og formidle musikkens verdi som tradisjonsbærer, dens dannelsespotensiale og dens betydning for barn og unge, så vel som dens betydning i et livsløpsperspektiv.

Faglærerutdanningen i musikk skal sikre at kandidaten etter endt studium har kunnskap om fagtradisjoner og evne til fagfornyelse i takt med samfunnsendringer og teknologisk utvikling. Utdanningen skal sikre at kandidaten har kunnskap om barn- og unges kultur og oppvekstvilkår og kompetanse i å legge til rette for og å skape samarbeid mellom ulike instanser, slik at instansene sammen kan bidra til kreative utfoldelsesmuligheter og estetiske opplevelser for barn og unge i mangfoldige og flerkulturelle læringsmiljøer. Særlig viktig er samarbeid mellom lærere i musikk/andre fag, foreldre/foresatte og andre samarbeidspartnere i kultur- og næringsliv.

Studiet er praksisbasert og profesjonsrettet. Faglæreren i musikk må vise solide musikkfaglige ferdigheter og ha stor evne til formidling, både musikalsk, pedagogisk, didaktisk og metodisk. Faglæreren i musikk må kunne arbeide med musikk som opplevelses- og uttrykksmiddel i kunstnerisk og pedagogisk sammenheng. Sentralt gjennom hele studiet står sammenhengen mellom utøvende, skapende, teoretisk og praktisk-pedagogisk virksomhet.

Etter endt studium må kandidaten være i stand til å arbeide selvstendig, kunne delta i utviklingsarbeid og på egenhånd bidra til å styrke egen kompetanse. Studentene skal gjøres kjent med musikkpedagogisk forskning og utviklingsarbeid, og kunne anvende relevant forskning som grunnlag for eget arbeid, som grunnlag for refleksjon over egen undervisning og i forbindelse med kollegaveiledning. I vekselvirkning mellom fagutøvelse, fagteori og fagtradisjon skal studentene utvikle en bevisst holdning til fagets innhold, relevans og verdi, for individ, skole, kultur og samfunn. Studentene skal utvikle kunnskap i og kunne reflektere over konsekvensene av musikk- og kunstfagenes egenart. Bacheloroppgaven spiller en viktig rolle i dette.

Studiet skal gi studentene et godt grunnlag for å oppøve profesjonsetisk kompetanse. Studentene skal få innsikt i opplæringssystemets verdigrunnlag og samfunnsoppgaver og forstå utøvelsen av sin rolle som faglærer i musikk. Læringsmiljøet skal stimulere til opplevelse, utfoldelse og refleksjon over samtid, kvalitet, folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling. Videre er det viktig at studentene opparbeider seg kulturelle og sosiale ferdigheter som setter dem i stand til å etablere og utvikle et lærende fellesskap.

11.2 Oppbygging og organisering

Faglærerutdanningen i musikk er til sammen 180 studiepoeng, og inneholder 120 studiepoeng musikkfag og 60 studiepoeng profesjonsfag. Fagdidaktikk kommer inn under både fag og profesjonsfag, og skal samlet utgjøre 30 stp.

Utdanningen er satt sammen av musikkfaglige og musikkpedagogiske disipliner. Fagdidaktikk er en vesentlig del av studiet, og skal inngå i både fagene og profesjonsfaget. Praksis skal være integrert i studiet, og skal inngå som en del av arbeidet i musikkdidaktikk og i profesjonsfaget. I faglærerutdanningen i musikk skal ulike fagdisipliner sees i sammenheng, slik at utdanningen er helhetlig og gir studenten en bred og samtidig dyptpløyende, profesjonsrettet kompetanse.

Studiet skal være integrert. De utøvende disiplinene, profesjonsfaget, didaktikk og praksis skal være gjennomgående og fordeles over utdanningens tre år. I organiseringen av studiet skal særtrekkene ved de ulike fagdisiplinene ivaretas, slik at det blir lagt opp til gruppeundervisning og enkeltundervisning der dette er hensiktsmessig, spesielt i forbindelse med instrumentalopplæring, samspill/ensemblepill, komponering/arrangering, hørelære og musikkteknologisk arbeid.

Formidlingsaspektet er en viktig del av musikalsk virksomhet. Formidling skal derfor være en vesentlig del av faglærerutdanningen gjennom arbeid med musikkproduksjoner og andre utadrettede arrangement av ulik karakter. I deler av dette arbeidet er det naturlig å ha et tverrfaglig perspektiv, med fokus på sammenhengen mellom de ulike musikkdisiplinene og mellom musikk og andre kunstfag.

De utøvende fagdisiplinene skal være en av bærebjelkene i utdanningen. En ferdig utdannet faglærer i musikk må ha et høyt utøvernivå på ett hovedinstrument og/eller utvikle et godt nivå på flere instrumenter. Institusjonene kan derfor gi adgang til en spesialisering med konsentrasjon om ett hovedinstrument og et tilhørende bi-instrument, eller en bredere variant med mindre grad av fordypning i ett hovedinstrument og med flere mer sidestilte bi-instrumenter. Ett av bi-instrumentene skal være et akkordinstrument.

Innenfor de valgmuligheter som rammeplanen gir har utdanningsinstitusjonene mulighet til å tilby faglærerutdanning tilpasset institusjonens profil.

11.3 Musikkfaglige områder

Arbeidet på de ulike fagområdene skal sikre et vekselspill mellom teoretisk kunnskap, erfart kunnskap og didaktisk refleksjon. Selv om fagområdene er oppdelte, bør de sees i sammenheng.

Det forventes at det undervises på følgende musikkfaglige fagområder:

Hovedinstrument

Bi-instrument

Samspill/ensemblepill og musikalsk ledelse

Komponering og arrangering

Hørelære

Musikkformidling
Musikkhistorie og fortolkning
Musikkvitenskapelige perspektiver
Musikkteknologi
Drama og dans kan trekkes inn i faglærerutdanningen i musikk.

11.4 Læringsutbytte

KUNNSKAP

Kandidaten skal

- ha kunnskap om musikalske stilarter og historikk innen ulike epoker og sjangre og kjenne til ulike musikkanalytiske metoder og fortolkningsmåter
- ha kunnskap om hvordan man kan motivere og legge til rette for skapende arbeid i musikk (alene) og i musikk koblet sammen med andre kunstformer
- ha innsikt i tekniske og arbeidsfysiologiske grunnprinsipper knyttet til hovedinstrument og bi-instrument(er)
- ha kunnskap om relevant litteratur for relevante instrument og samspillgrupper, både kunstnerisk og didaktisk
- ha kunnskap om hvordan stemmen kan brukes etter ulike behov
- ha innsikt i ulike akkompagnementsteknikker
- være i stand til å tolke ulike notasjoner og anvisninger fra ulike stilepoker og sjangere og omsette det i klingende musikk på en selvstendig måte
- ha kunnskap om ulike didaktiske metoder og metodeutvikling
- ha innsikt i hvorfor sosiale relasjoner og gruppeprosesser er viktige premisser for utviklinga av læringsmiljø i ulike ensembler
- ha kunnskap om musikk i barne- og ungdomskulturene, inkludert teknologi, globalisering og mangfold

FERDIGHET

Kandidaten skal:

- være en god utøver på sitt instrument/sine instrumenter slik at han/hun kan bruke disse på en skapende måte i undervisning og utøvende musisering
- kunne mestre gehørspill, improvisasjon og spill etter notasjon
- kunne bruke piano, eller annet akkordinstrument i ulike undervisningsoppgaver og i eget arbeid med musikk
- kunne bruke relevant teknologisk utstyr, og anvende et bredt spekter av uttrykksmidler i arbeid med musikk i grunnskolen, kulturskolen og i det frivillige musikklivet
- kunne bruke gehøret som støtte i ulike musikalske sammenhenger, ha god auditiv forestillingsevne og kunne lese musikk og notere ned musikalske forløp (transkripsjon) i ulike stiler og med variert kompleksitet
- kunne anvende musikkfaglig kunnskap i kombinasjon med andre kunstformer i eget arbeid og i virksomhet tilpasset elever
- kunne formidle musikk både klingende og verbalt for elever og andre publikumsgrupper samt planlegge og gjennomføre ulike typer konserter og musikkproduksjoner
- kunne lede ulike typer ensembler

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

- kan planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning i musikk i tråd med gjeldende læreplanverk og kritisk reflektere over egen undervisningspraksis
- kan anvende musikkpedagogisk forskning og utviklingsarbeid i egen undervisningspraksis og som utgangspunkt for fagfornyelse
- kan reflektere over musikkens funksjon i samfunnet i fortid, nåtid og framtid
- har bevissthet om barn og unges musikalske identiteter og kan bruke denne kompetansen til å arbeide med elevenes holdninger til musikk i et flerkulturelt samfunn
- kan anvende vitenskapelige tenkemåter og knytte relevant fagstoff til praksis (og har evne til kritisk refleksjon og nyskapende tenkning i musikkundervisning)
- har et bevisst forhold til å anvende ulike musikkteknologiske løsninger til innovasjon og nytenkning i musikkfaget
- kan anvende relevant fagdidaktikk og formidle egne musikalske oppfatninger i ulike samspill- og undervisningssituasjoner og reflektere over egen rolle som musiker, pedagog og leder
- kan bruke ulike ledelsesstrategier tilpasset forskjellige arenaer og målgrupper
- kan samarbeide om estetiske læreprosesser
- kan gjennomføre prosjekter der framføring av musikk inngår i en uttrykksmessig helhet sammen med andre kunstformer